

Posamezna številka 6 vinarjev.

„DAN“ izhaja vsak dan — tudi ob nedeljah in praznikih — ob 1. uri zjutraj; v ponedeljkih pa ob 8. uri zjutraj. — Naročnina znaša: v Ljubljani v upravnistvo mesečno K 120, z dostavljanjem na dom K 150; s pošto celoletno K 200, polletno K 100, četrtletno K 50, mesečno K 170. — Za inozemstvo celoletno K 300. — Naročnina se pošilja upravnistvu. — Telefon številka 118.

DAN

NEODVISEN POLITIČEN DNEVNIK.

Posamezna številka 6 vinarjev.

Uredništvo in upravnistvo: Učiteljska Tiskarna, Franciskanska ulica št. 6. Dopolni se pošilja uredništvu. Ne frankirana pisma se ne sprejemajo, rokopisi se ne vračajo. Za oglaševanje plača: peti vrsta 15 v, osmrtica, poslana iz zahvale vrsta 80 v. Pri večkratnem oglaševanju pošt. — Za odgovor je priložiti znamko. Telefon številka 118.

O ljudski neumnosti.

Drž. pravdnik:

Ali ste bili res vsak dan pri spovedi in obhajilu?

Johanca:

Res!

Drž. pravdnik:

Ali ne veste, da je to velik greh, ako se niste izpovedali?

Johanca:

Zakaj so me pa gospod izpustili?

Paik:

Ali je res, da ste imeli na jeziku zlat ali bel križec?

Johanca:

Jaz o tem nič ne vem, to so samo gospod župnik in gospod kaplan videli.

Predsednik snata je čital pismo za pismo, izpoved za izpovedjo in marsikatero pripoznanje navne kmetske duše je odkrilo naravnost gorostasno neumnost in zaslepljenost našega ljudstva ter nudilo pogled na naše »kulturne« razmere po deželi.

O dogodkih v Vodicih se je že preje mnogo pisalo in mislilo se je, da so vsa ta poročila pretirana in nalašč zavita proti klerikalcem. Obravnava pa je vse potrdila — in ne le to odkrila je še druge hujše stvari.

Ko je predsednik prečital izpoved farovške perice, ki je prala Johancino perilo in ko je popisovala, kako so jo ljudje prosili vsaj za malo one pralne vode — je silil poslušalec nehoti smeh. Na to pa so sledile izpovedi raznih žensk, kako so se kazale s krvavo vodo po rebrih, po očeh, da celo po kolenu (neka šepasta ženska) — tedaj je vse posilil smeh in celo obtoženka Johanca se je zasmejala. Državni pravdnik jo je pogledal in je rekel:

»Sedaj se pa na vse to celo smejete?« Johanca pa je odgovorila:

»Kaj bi se ne, ko pišete tako neumnosti. Saj jaz sem branila...«

Predsednik: »Seveda branila...«

Res, stvar bi bila smešna, ko bi ne bila tako resnična in — žalostna. Treba je samo razumeti ljudsko naravo. Prepričani smo, da bi ljudstvo drlo skupaj, tudi ko bi vsi branili. Naša splošna ljudska vzgoja je taka, da je ljudstvo pripravljeno vse verjeti, kar pride iz farovža. Tako je res verjetno, da niti Johanca ni mogla za to, ako so ljudje naenkrat prišli na misel, da je njena kri in njena pralna voda — zdravilno sredstvo. »Javno mnenje« ima tudi na deželi svojo moč in govornica raste od ust do ust. Tako je zaslovela tudi Johancina kri in voda. Ljudje so drli skupaj in so ho-

teli oboje po vsi sili imeti. Ko so prinesli iz farovža čeber s perilom, so ljudje kar planili po vodi! Značilna v

Kdor je v soboto prisostvoval obravnavi, ta je imel priliko slišati pravo izpoved ljudske neumnosti. Komaj smo mogli verjeti, da so to res naši ljudje, da je to ljudstvo iz 20. stoletja.

tem oziru je izjava one ženske, ki pravi, da se je z vodo mazala po očeh in po nogi. Na obeh je pomagalo — na nogah pa baje — nič. Ako je ljudska neumnost tako velika, kaj čuda, da se najdejo ljudje, ki jo izrabljajo — in tu je duhovščina prva na delu.

Glede vere, vic, pokore in drugih verskih stvari so pri obravnavi prišli na dan take zanimivosti, ki bi o njih pisali listi, tudi če bi se bile zgodile leta 1513, torej ob času, preden je prva slovenska knjiga zagledala beli dan.

Neki ženski je naročila Johanca, da je treba za nekega pokojnika 778 rožnih vencev, 600 obhajil, 20 maš, 8 maš na Smarni gori in še vsak mesec dva rožna venca. To je tako veliko število, da se je celo g. predsednik začudil, češ: »Ali mislite, da imajo ljudje toliko časa? Kdaj bodo pa delali?«

Toda ona ženska si je znala pomagati. Naročenih 600 obhajil so opravili v Marjanišču — otroci. Ko pa je sestra one ženske peljala krompir v Ljubljano, ji je žena naročila, naj odloži za plačilo tri vreče krompirja v Marjanišču. Sedaj veste, po čim so na Kranjskem obhajili!

To in take stvari smo slišali pri obravnavi.

Ko so izšli »Vodiški čudeži«, ki so bili edino prava satira na vse te dogodke — se je »Slovenec« razjezil in je v sveti jezi pozival cel svet nad nas, češ da se norčujemo iz svetih stvari. Vprašamo: Kdo se je bolj norčeval iz svetih stvari, nego oni, ki so videli vodiške dogodke in so jih celo podpirali?

Obravnava o vodiških sleparijah je pokazala, da je naša dežela še bolj temna, nego si jo navadno predstavljamo. Ta obravnava je obtožnica klerikalne stranke in njene vere. Klerikalci so ljudem z lažni vzeli zupanje do zdravnikov, do šole, do prosvete, zato pa je to ljudstvo zmoglo verovati na vodiške čudeže in se dá slepiti vsakemu, ki pride k njemu v znamenju vere. Posledica takih razmer so bili vsi dogodki preteklega leta.

Pošljite naročnino, ako je še niste!

„Vodiški čudeži“ pred sodiščem.

(Konec.)

Še nekaj važnejših Johancinih zagovorov glede prič.

1. Glede priče Mršc, je izpovedala Johanca sledeč:

V resnici sem povedala Mici Merše, da sem videla njenega rajnega brata, kar ni bilo zlagano, kajti Meršetinega brata sem v resnici videla v sanjah ter mi je povedal, da je v vicah in da je za njegovo rešitev treba mnogo rožnih vencev in sv. obhajil. Meti Merše sem potem tudi povedala, koliko rožnih vencev in sv. obhajil je treba, pri čemur sem nekoliko pretirala, pač pa se na število ne morem več spominjati. Ker mi je Meršetin brat tudi dejal, da bo za rešitev treba 25 maš, sem pa Meršetovi rekla, naj plača Salezijancem 50 K za maše. Ona je odgovorila, da nima časa, denar sama nese k Salezijancem ter me je prosila, naj jaz nesem denar k Salezijancem, k čemur sem bila pripravljena, nakar mi je Meršetova dala 50 K; razun tega mi je pa dala še 5 K (ne 10 K), češ, da je to moje.

Denar sem dala v žep ter sem takoj šla k Salezijancem. Ko sem tja prišla, sem pa imela le še 10 K ter sem morala ostali denar med potjo izgubiti in sicer najbrže takrat, ko sem na Hradeckega mostu vzela robec iz žepa. Vsled tega Salezijancem nisem ničesar izročila, ker sem nameravala prositi župnika, naj mi izgubljeni znesek posodi, na kar bi bila ves znesek izročila Salezijancem.

Kakih 8—10 dni pozneje sem Meršetovo prosila, naj mi posodi 10 kron, ker sem si hotela črville kupiti. Ta znesek sem od nje tudi dobila ter sem tudi v resnici nameravala vrniti njej ta znesek. V Vodicih sem namreč izdelovala nogovice, pri čemur sem si precej zaslužila, razven tega imam tudi še od preje kakih 200 K prihranjenih, ki jih ima moj brat Gregor Jorovšek, hlapec pri benediktinkah v Reki naloženih na hranilno knjižico.

Odločno zanikam, da bi bila Meršetovi nameravala izdati denar.

2. Glede priče Ivane Skok:

Res so me ljudje včasih vprašali za duše njihovih umrlih sorodnikov, potem sem jim pa rekla, naj zanje molijo, ali če so premožni, naj plačajo za maše. To sem pa storila brez hudobnega namena, kajti nobeden odrasel človek ne pride naravnost v nebesa, vsled česar je pač za vsakega treba moliti ali po možnosti plačati za maše. Kje da naj plačajo za maše, nisem rekla in tudi tozadevno nisem vzela nobenega denarja. Tudi Ivana Skok mi je povedala, da bi Marija Gollar (?) rada vedela,

kje da je duša njenega rajnega očeta. Ker se je ta bil obesil, in je torej gotovo bil v vicah, sem jim dejala, da naj za rešitev očetove duše plača 100 maš po 2 K. To sem povedala, ker bi po mojem prepričanju za dušo rajnega bilo v resnici dobro, če bi se plačalo za več maš, nikakor pa nisem rekla, kje da naj te maše plača in tudi ne, naj denar meni izroči.

Ivana Skok, katera je moja teta, mi je večkrat dala kako krono, to pa iz lastnega nagiba, ne da bi jo za to prosila in sem ta denar od nje tudi radovoljno vzela, ker je moja sorodnica. Od nje sem vsega skupaj dobila 15 K, kateri znesek pa je že vštet v onih 100 K, ki sem jih preje omenila.

Pripominjam, da mi je nekoč neka neznana ženska izročila 5 K, naj jih nesem Salezijancem, da bodo za njo molili in ta denar sem potem tudi v resnici izročila Salezijancem.

3. Glede priče Urše Jerab:

Urša Jerab mi je nekoč ponujala nekaj denarja — ne vem koliko — kot dario. Jaz pa tega denarja nisem sprejela, ker je župnik meni strogo prepovedal vzeti kak denar. Pozneje mi je bil povedal župnik, da je Urša Jerab za me pustila pri njem 200 K, ter me vprašala, ali želim, da ta denar naloži na kako hranilno knjižico ali pa da denar meni izroči. Odgovorila sem, da naj z denarjem naredi, kar hoče ter se sploh za ta denar nisem več brigala. Pred kratkim sem pa izvedela, da je župnik Urši Jerab denar zopet vrnil. Pripominjam, da je Urša Jerab teta mojega rajnega očeta.

3. Še en zagovor glede priče Ivane Skok.

Res je, da sem po posredovanju Ivane Skok različnim ljudem na njihovo vprašanje povedala, koliko maš ali molitev bo treba za rešitev duš njihovih mrličev iz vic in da sem tudi večinoma ljudem pustila naročiti, naj za maše potrební denar kar meni izroči, na kar bodem sama denar nesla v različne cerkve. V smislu teh naročil mi je tudi Ivana Skok parkrat izročila kak denar 80 K, ali še več, pač se pa na posamezne slučaje ne morem spominjati. Pripominjam pa, da sem ves denar, ki sem ga dobila na ta način, pošteno izročila za maše po različnih cerkvah n. pr.: pri franciskanih v Ljubljani, pri Salezijancih na Rakovniku, na Smarni gori, na Brezjah itd., pač pa v dokaz temu ne morem navedati nobenih prič, ker v cerkvah mojega imena nisem povedala, ter dotičnikov, katerim sem denar izročila, ne tudi poznali niso. Odločno pa zanikam, da bi kaj od tega denarja si pridržala. Sploh pa ljudje niso vedno pri meni denar izročili, marveč so večkrat sami plačali za maše potrebni denar v različnih cerkvah.

Na to, da sem ljudem pravila, kaj da je za rešitev iz vic potrebno, pravzaprav nisem samo prišla, marveč mi je mater Jožefa, katera me

je podučila o trpljenju, tudi rekla, naj povem, da v svoji zamaknenosti tudi lahko izvem, kaj je za rešitev duš iz vic potrebno.

Rekla mi je, da mi bodo druge uršulinke potem bolj verjele. Ko so me uršulinke potem izpodile iz samostana, vendar v Reki tega nisem storila, da bi bila ljudem pravila o dušah, kajti ljudje tam niso bili tako lahkoverni ter me za duše sploh vprašali niso. Ko sem pa potem prišla v Vodice, mi je nekoč neka ženska povedala, da je baje že preje bila nekoč na Kranjskem neka (Nežika) Gornik Lenčka iz Sodražice, katera je ravno tako trpela kakor jaz katera pa je tudi zamagla zvedeti, kaj da je za rešitev duš iz vic potrebno. Na to sem pa tudi začela pripovedovati, da vidim duše v vicah in da zvem, kaj je za njihovo rešitev potrebno, k čemur me je osobito tudi zapeljala oklonost, da so me ljudje vedno o dušah mrličev izpraševali. Tega pa nikakor nisem storila v namenu, da bi bila ljudem denar izdala, kar mi sploh ni prišlo na misel, kajti kar sem potrebovala, sem itak dobila v župnišču.

Mogoče je, da mi je Ivana Skok v njenem zapisniku navedene zneske dala, pač pa sem gotovo vse te zneske tudi v resnici izplačala za maše.

4. Johancini zagovori glede raznih prič.

Resnica je tudi, da sem po Mariji Stucin prejela od Marjete Cedilnik znesek 26 K za maše, kateri denar sem potem deloma v Ljubljani ali na Smarni gori plačala za maše.

Kar se tiče izpovedi Helene Antonin, Ivane Zupanc, Josipa Jenkole, Ivane Jenko, Mine Aleš, Antona Bončar in Marijane Kosce, nimam ničesar ugovarjati ter pripominjam le to, da se na posamezne slučaje več ne spominjam.

Ce so nekatere uslužbenke v župnišču ljudem izročile vodo, v kateri se je pralo krvavo perilo, se je storilo proti moji volji in v kljub izrecnim prepovedim župnika.

5. Glede priče Mihe Bohinca.

Rajne žene Mihe Bohinca nisem jaz nikdar obiskala ter ji tudi nisem izročila krvave rube, marveč je to storila brez moje vednosti neka ženska iz Vodice, ki je med tem že na jetiki umrla, nato pa se ne spominjam.

Državni pravdnik Neuberger

je bil kratek. Predlagal je strogo sodbu, ker je olaščevali okoliščin prav malo (delno priznanje in to, da obtoženka še ni bila kaznovana) pač pa veliko obtežljivih okoliščin. To mu brani, da bi predlagal milostno sodbu.

Zagovornik dr. Sabothy

je pobijal trditve državnega pravdnika in dokazoval, da je bila obtoženka samo orodje v rokah drugih in da je tudi njo zapeljala dejstvo, da so se visoki cerkveni dostojanstveniki sarajevski nadškof in ljubljanski

LISTEK

M. ZEVAKO:

Srce in meč.

Roman iz francoske zgodovine.

(Dalje.)

Da lahko jem, kadar sem lačen, in pijem, ako sem žejen... tiho, Pipa, kdo ti je rekel rečati, tepec ti!... da lahko poljubim lepo gospo Hugeto na obedve lici ali pa ščipljem natakarkice pri Zlatem Rogu... da se lahko klatim po Parizu podnevi ali ponoči, kakor mi drago... ni se ga ne bojte, saj ne grize!... in se ne brigam niti za rokovanje, niti za stražo ter se dajem voditi samo po svoji fantaziji in svojemu neomejenemu nagibu — potem, da gospod — svobodni sem! In vi?«

Neznanec je bil poslušal viteza z velikim zanimanjem, vzdrgelaje tu in tam ob kakem skeptičnem naglasku in loveč naglooko vitezov pogled, kakor hitro so se mu zdele njegove besede jezne ali navdušene...

Ne da bi črnil besedico, je stopil nato k mizi in položil nanjo vrečko, ki jo je izvlekel izpod plašča.

»Gospod,« je dejal zdaj, »tukaj je dvesto tolarjev.«

»Dvesto tolarjev! Hudiča!«

»Po šest liver.«

»Oho! Po šest liver? Po šest liver, pravite?«

»Po šest pariških, da, gospod!«

»Pariški! No, gospod, težko je reči, da bi mi bila ta vrečica nevsučna.«

»Vaša je!« je velel tujec naglo.

»Če je tako,« je dejal Pardajan s tistim hladnim mirom, ki ga je prijel od časa do časa, »mi pač dovolite, da jo spravim na varen kraj.«

Vzel je nabasano vrečko, zaprl jo v skrinjo, sedel na njen pokrov in vprašal:

»Zdaj pa povejte, zakaj je teh dvesto tolarjev po šest pariških liver mojih.«

Neznanec je že mislil, da je omamil svojega moža z enim mahom. Toda omamljen je bil on sam. Nadejal se je od Pardajana navdušenih zahval — namesto njih pa ga je zadelo to vprašanje kakor v sredo prsi. Toda zbral je svoje moči, videč, da ima posla s prekanjenim ptičkom, in hotel ga položiti z enim udarcem.

»Teh dvesto tolarjev je vaših,« je dejal, »zakaj prišel sem kupit od vas vašo svobodo.«

Pardajan ni trenil z očesom, niti se ni ganil.

»Če je tako, gospod,« je odgovoril izmed zob, »potem mi dolgujete še devetstodevetdeset tisoč osemsto tolarjev po šest pariških liver.«

»Diavolo!« je zamrmral možakar, in rante so se mu zašibile. »Joj meni, gospod! Torej ceniš svojo svobodo natanko en milijon?«

»Za prvo leto, da,« je rekel Pardajan, ne da bi se premaknil.

Renat Rudžieri, ki so ga bralci gotovo že spoznali, je zdaj uvidel, da je premagan.

»Gospod,« je dejal, pogledavši viteza z največjim spoštovanjem, »zdaj vidim, da sučete besedo kakor meč in da poznate vse načine borjenja. Prosim vas odpuščanja, da sem vas poizkušal omamiti in zadiviti z bogastvom. In s tem preidem k stvari. Ohranite svojo svobodo, gospod. Vi ste človek s srcem in duhom...«

»Vraga,« je dejal vitez sam pri sebi, »držino se dobro: norcu se hoče znehati popolnoma.«

»Pokazali ste mi, da imate duha, kakor ste pokazali včeraj, da imate srce na pravem mestu. Per bako, gospod! Vaš meč kolje nasprotnika, a vaše besede ga pobija! Kaj porečete, ako vam predlagam, da postavite oboje v službo stvari, ki je plemenita in pravična med vsemi — z eno besedo, svete stvari! In žene visokega rodu, ki je mogočna, dobra in velikodušna...«

»Pastimo stvar in ogledimo si to ženo!...« je dejal vitez. »Ali je nemara madam de Monpans?«

»Uh, kaj mislite, gospod...«

»Oho! Madam de Nemur?...«

»Nikakor ne!« je vzkliznil Rudžieri zivalmo. »Toda ne iščite! Zadošča vam naj, da veste, da je ta žena enajvišja in najmočnejša v Franciji.«

»Vedeti moram pa vendar le,

za koga in za kaj zastavim svojo pest in svojo čast!«

»To se razume! Pridite torej, ako vas je volja, lutri zvečer, ko udari ura deset, k lesenemu mostu in potrkajte trikrat na vrata prve hiše, ki stoji na njegovi desni strani...«

Pardajan si ni mogel česa, da se ne bi zdrznil, ko je pomislil na blede obraz, ki se mu je zdelo, da ga vidi za tajinstvenim omrežjem onega okna. Toda odločil se je mahoma.

»Pridem!« je dejal kratko.

»To je vse, kar sem hotel doseči... za zdaj!« je odgovoril Rudžieri z globokim poklonom, v katerem se je zdelo vitezu, da vidi nekaj ironičnega in pretečega.

Par trenutkov nato ni bilo o čudnem gostu ne duha ne sluha. In Pardajan je začel premišljati:

»Vrag naj mi izpuli brke posamez, ako se ta najmočnejša dama na Francoskem ne imenuje Katarina de Mediči! Kar se tiče tiste reči, ki je baje imenitna in sveta pred vsemi drugimi — to bomo videli. Za zdaj je tako, da ve ta dedec, kdo sem jaz, laz pa ne poznam niti njegovega imena!... Naj bo! Pogledjmo vsaj, ali so njegovi tolarji tiste vrste, ki ima veljavo v pariških krčmah!«

Potegnil je vrečko iz skrinje, odprl jo, sedel k mizi in začel šteti tolarje, razvrščaje jih v pravilnih povsem enakih stebričkih, dočim si je po-

igraval z njegovimi brki širok smehljaj.

»Bogme, stvar je v redu! Dvesto tolarjev, popolnoma novih, s podobo njegovega Velikanstva, našega kralja! Ali res bedim, pri Pilatu! Ne, renica je, ne sanja se mi; tu so tolarji, in tu je demant... Glej, glej! Ali mi je nemara usofeno obogatiti?... Hudimana, zdi se, da sem vendar le nekoliko razburjen! Kakor da bi se bal sreče, jaz, ki me smole nikoli ni bilo strah!«

Pardajan je bil ves zamaknjen v svoja premišljevanja, ko so se odprla vrata že tretjkrat.

Planil je kviška... resnično prestrašen — on, ki si je štel v čast, ne plašiti se ničesar, ne čuditi se ničemu... nil mirari, kakor je rekel kaj rad kraljev dvorni pesnik Ivan Dorat, ki je citiral razen samega sebe kvečjemu še Horacija.

Toda njegovo začudenje se je oprijelo takoj drugega predmeta, ne da bi zato kaj odjenalo. Zakaj mož, ki je bil vstopil zdaj, je bil živa slika onega, ki se je bil pravkar poskočil. Imel je isti mrklo ponosni obraz, isto zanosno držanje glave, iste ostre poteze in isti plameneči pogled.

Toda Renatu Rudžierju je moral prisoditi vsakdo petdesetdeset let. Bil je tudi srednje rasti in ogeje njegovega pogleda se je zagrnjal s hlinavstvom; zdelo se je, da se zanaša bolj na zvilačo nego na svojo moč.

(Dalje.)

škof) zanimali zanjo in ji s tem dajali nekako potuho. Johanca je hotela prenehati s sleparjenjem, pa to so ji ravno krogi pod katerih vplivom je stala kot verni in pobožni ženski preprečili. Ona sama, kot priprosta ženska brez vsake izobrazbe ni mogla sama priti na tako premeteno sleparijo. Ako bi ona sama »delala čudeže«, bi bila sleparija nemogoča, ker ljudstvo ne bi kar tako meni nič, tebi nič v njene čudeže verjelo; ljudstvo se je dalo zapeljati samo zato, ker se je sleparija uganjala v župnišču, takorekoč pod patronanco cerkvenih krogov. Obtoženka ni imela od vsega tega nikakega dobička, dobiček so imeli le drugi na podlagi njenih čudežev.

Po razglasitvi obtožbe.

Ko je predsednik senata razglasil razsodbo, po kateri je obtoženka obsojena na deset mesecev ječe in je rekel, da ima tri dni časa za evnetužno razglasitve ničnostne pritožbe radi odmere kazni, se je nekaj časa zdelo, da obtoženka o tem premišljuje. Po kratkem razgovoru s svojim zagovornikom, je pa obsojenka izjavila, da sprejme kazen in jo takoj nastopi.

Ko bi morala obsojena Johanca oditi, je navadilo več občinstva od zadaj naprej proti vratom, skozi katera prihajajo obtoženci in priče, da bi videlo Johanco v obraz. Nekaj nesimpatičnega, da skoraj odurnega je bilo v tej zvedavosti in predsednik senata, nadsvetnik Vedernjak je napravil čisto prav, da je to postopanje primerno karakteriziral. Če je hotelo občinstvo na vsak način videti Johanco v obraz, bi lahko odšlo skozi zadnja vrata na hodnik in od tam obsojenko na nevsiljiv način občudovalo.

Goriško.

KOMEN.

Dolgo časa je vladal mošt. Stari ljudje pravijo, da včasih tudi iz mogla usesa bole; da se pa temu izognemo, bomo kako ziniti.

Naš Sokol je priredil tudi letos dobro uspešno »Silvestrovo«. Igra je šla izborna. Častitasti je vsem igralcem, posebno pa »šlibarčcu«, ki je svojo vlogo res mojstrsko rešil. Tudi pevske točke niso zaostale za igro, obilo hvale je žel posebno »Venček«. Naravnost čudovito je bil predstavljajen »Zastrupljenec« v tragikomičnem prizoru. Salljivo srečanje nam je prineslo obilo lepih darov, a družbu, kot se čuje, lepo vsoto. Po polnoči se je pa plesalo. Mimogrede še omenimo, da je prišel po polnoči kukat skozi vrata neki človek. To še ni tako hudo, a kot nekateri pravijo, je bil to naš mladi učitelj (za ime njegovo dosedaj še ne vemo, čeravno je že mesece v vasi.) Če je bil res on, mu ne rečemo ničesar, a le vprašamo, če se ga spodobi pred ljudmi, da pride učitelj ob taki uri kukat skozi vrata, kot človek, ki se boji pošene družbe.

Ravno tako tudi ne rabimo obiskovalcev, ki obiščejo »brezplačno gledanje plesa.« Takim povemo, kjer si bil do polnoči, bodi še po polnoči, a ne hodi se stegovat celo na oder, da bolje vidiš ples in da lažje podaš drugi dan »raport«, kdo je plesal in kdo ni. Komur gre to, ve sam, a da ne bo pomot, omenim, da je dotičnik mizar.

Potrtim srcem javljamo dalje žalostno vest, da nas je zapustil naš preljubi kaplan Makuc. Ljudje pravijo, da ga je poslal prevzvišeni škof v Tolmin po telegrafu. Odhod je bil

tako »slovesen«, da se je pozabil celo od svojih vernih ovčic v cerkvi posloviti. Ker je zmanjkalo ako hitro, kot bi ga gnali po odgonu, se seveda nismo mogli od njega posloviti, kot bi mu šlo, kar nam naj odpusti. Pravijo, da naj se o mrtvih molči in tako molčimo nadalje tudi mi o njem, ker za Komen je menda sedaj tudi on mrtve. Le toliko povemo Tolmincem na uho, da naj ga varujejo prehlajenja, ker:

V hribih mrzli dnevi,
mrzle so noči,
kdor pa ljubi male zlete,
(z bicikljem ali brez njega)
se lahko prehladi...

Povemo mu še toliko, da njegov spomin, vsaj pri onih, ki imajo lepa »imena«, ne bo šel tako hitro v vilice. Lahka mu zemljica tolminka. Vsako sožalje na nedemestljivi izgubi se — odklanja.

»Dan« je prinesel kratko vest, da smo vdobili za novega sodnika — Nemca. Cisto res! Imeli smo ga, pa samo dva dni, ker kraška burja ne trpi bolehnih ljudi (tudi Nemcev ne) in tako ga je spihala spet iz Komna. Jutri pa nekaj o volitvah. Torej na svidenje!

»Odperte oči«.

Stajersko.

Jarenina nad Mariborom. (Okra-den revež.) Pred par dnevi je neznan tat ukradel iz hleva lhapcu Smetu vso obleko in vse čevlje. Kdo je bil, se ne ve. Sumijo pa, da kakšen brezposelnih rokodelce.

Judenburg pri Leobnu. (Krvav Silvester.) V neki judendorfski gostilni so praznovali običajno Silvestrovo noč, ki jo je zaključil plesni venček. Med gosti je bilo desetero domobrancev in desetero delavcev. Se pred plesom je prišlo med obojimi do prepira, ki se je pa navidezno polegel. Kmalu popolnito so se odstranili delavci, za njimi pa so jo udrli pijani vojaki in zopet je prišlo do spora, ki je končno prišlo v krvavo klanje. Vojaki so se navadili z baloneti na delavce, ti pa so potegnili svoje nože. Ves napor razdružiti pobajajoče se ljudi, je bil brezuspešen. Nesreča je k temu še hotela, da je dospel na lice mesta 28letni delavec Hochfellner. Nek domobranec se je navalil nadenj in mu pobilskoma trikrat zabodel svoj bajonet do ročaja v prsi. Hochfellner se je zgrudil takoj. Ko je došel zdravnik, je zamogel le konstatirati Hochfellnerjevo smrt. Poleg tega je bilo še sedem drugih delavcev smrtno nevarno ranjenih. Doselešnje preiskave še nimajo nobenega pravega uspeha, ker je dosedaj nemogoče dognati, kdo je bil oni, ki je Hochfellnerja zabodel. Tudi vseh ostalih sedem težko ranjenih še niso mogli dognati, dasi jih orožniki marljivo iščejo. Tako civilne kot tudi vojaške oblasti so odredile vse potrebne korake, da se povzročitelji izsledijo in zaslužno kaznujejo.

Dnevni pregled.

Zveza med Srbijo in Rumunijo.

Ruski list »Novoje Vremja« je 28. decembra objavil doslovni tekst tajnega dogovora med Srbijo in Rumunijo. Kako je tekst prišel v roke ruskega lista, je to tajnost, ki preseneča. Glavna vsebina tega dogovora: Obe državi si garantirata medsebojno sedanjost in prihodnjo posest; zato se bodo vsi morebitni spori medsebojno reševali sporazumno. Ako bi posest srbskega kralja ogroževala

kakšna tuja država, obljublja rumunski kralj priti Srbom na pomoč. Ravno tako pa se srbski kralj zavezuje, v enakem slučaju priti rumunskemu na pomoč z 200.000 vojakov. V dogovoru se določuje tudi interesna sfera (interesne sfere Berchtolda strašno zanimajo!) Članek dobesedno pravi: Njegovo veličanstvo kralj srbski izjavlja, da bo smatral vse dežele, ki se nahajajo severno od Donave in Transilvanskih alp, kjer prebivajo sami ali pa v veliki večini Rumuni, kot dežele, ki spadajo pod interesno sfero rumunskega kralja. Čl. XII.: »Njegovo veličanstvo kralj rumunski izjavlja, da bo smatral vse dežele severno od Donave in zapadno od Tise, za interesno sfero srbskega kralja spadajoče.« Čl. XV. ima to-le značilno vsebino: »V slučajih spora, kot tudi v vseh slučajih, v katerih carska ruska vlada, pri morebitnih zunanjih dogodkih poda eni ali drugi državi kakršnokoli si bodi diplomatsko ali pa vojaško pomoč, zavis končna rešitev od razsodišča ruskega imperatorja.« Pogodba velja za deset let. Podpisali so pogodbo od rumunske strani 23. junija v Bukarešti Majorescu in par drugih vojaških osebnosti; v Belgradu Pašić in Putnik. »Čas« pristavlja: Iz tega, kar je navedenega, izhaja: 1. Rumunija in Srbija sta v zvezi; 2. Zveza ima defenzivni značaj; 3. Določuje razdelitev interesnih sfer na ozemlja Avstro-Ogrske; 4. ruski car je razsodnik. Naši diplomati se je posrečilo sicer razbiti balkansko zvezo, ki je bila naperjena proti Turčiji, zato je pa s svojo politiko prisilila Srbijo, Rumunijo in Grško, da so se združile in tako je povzročila ustanovitve nove balkanske zveze, ki je naperjena proti Avstro-Ogrski. To je uspeh naše zunanje politike v letu 1913.

O pokojnem posl. dr. Žitniku priobčuje »Učit. Tov.« sledečo značilno črtico: V zadnjem zasedanju deželnega zbora so naskočili napredno učitelstvo z vehementno silo deželni poslanci dr. Zajec, dr. Lampe in Jaklič. Ko je hotel tovariš Gangl odbiti napade, mu je dež. glavar dr. Šusteršič vzel besedo, češ, da pretvarja sveto pismo. Na kuluaru sta se potem srečala dr. Žitnik in Gangl. In prvi je dejal drugi drugemu: »Dr. Šusteršič vas ni razumel: prenagil se je! Sploh se vam čudim, da morete spriti takih dogodkov ohraniti tako mirno kri. Po pravici vam povem, da bi se jaz ne mogel tako zakalci na svojem koncertu peli po liberalnih notah, zdaj so liberalci svoj Silvestrov večer postavili na podlago katoliško tiskanih vabil. Klerikalci, le še hujše udrihajte po nas, morda se bomo enkrat vendarle spametovali, ko bo — prepozno!

»Bodi delavcem, ne sebičnemu in preudarjenemu možu ohranjen prilazen spomin tudi v vrstah naprednega učitelstva!«

Priče v vodiški zadevi, ki jih navaja obtožnica so sledeče: Marija Goljam, Ivana Skok, Meta Merše, Marija Cedilnik, Marija Stucin. — Dr. Josip Valjavec, salezijanec, Simon Žužek, župnik v Vodlch, Franc Azman, izvošček, Franc Kodrič, Anton Zupan, Marija Dolničar, Marija Punič, Urša Jereb, Marija Grajcar, Matej Stucin, Josip Kern, Leopoldina Verderber, Peter Resman, Anton Jurgele, Franc Germovnik, Marija Mrak, Marija Gubanc, Helena Antonin, Marijana Gubanc, Franc Krišče, kaplan v Vodlch, Marija Korbar, Marija Novinec, Johana Zupanc, Marija Kimovec, Marija Žirovnik, Jožef Jenkole, Franc Jerala, Miha Bohinc, Ivana Jenko, Ivana Aleš, Ivana Jerala, Anton Bonča, Neža

Traven, Marijana Kosec, Marija Jerj, Meta Gorjanec, Neža Flegar, Neža Kosec, Frančiška Podgoršek, Marija Rozman, Marija Jenko, Fani Gašperšič, Johana Jurca, Katarina Franovšek, Roza Korbar, pater Bernardus Seriber, pater Ciril dr. Sozzi, Marija Arsenič, Frančiška Ožbolt, Marija Jerošek, Frančiška Jerovšek, Fani Jupanšek, Otilija Pensa, Nikola Smolčič, Fani Gašperšič, Marija Penzo, Fani Gerbar, Ana Turk, Mariza Tončinič, Ana Pitaneč, Marcel Sikič, Franc Belovič, Vincenc Mikulšič.

Napredna zavednost boleha na jetiki. Izmed klerikalnih listov ga ni bilo surovejšega, kot so v zadnjem času postale »Dol. Novice«, posebno odkar se večinoma urejuje na mizi dr. Žitnikovega koncipienta. Kdor ni priznan klerikalnega, je vse baraba, politični postopač, sodrga in sploh vse, kar ima slovenski slovar še tako čednih imen. Kar še dr. Ogrizku manjka do višine nesramnosti, to izpopolnjuje njegov prijatelj prosluli pater Pavel na prižnici. Že nešteto-krat je vse tiste, ki »Dan« bero, prekrstil za hudiče, da naravnost za hudiče. In ne samo napovedali so bojkot, tudi praktično ga izvršujejo nasproti naprednjakom. Dr. Ogrizek gre še dalje: on uči po »Dol. Novicah« in hujša po javnih shodih: nikar ne obujte z liberalci! Pošten človek s temi liberalnimi barabami ne more in ne sme občeavati. Pri vsem tem kaj ne bi človek z normalnimi možgani moral misliti, da se bodo naprednjaki iz vsega tega novega klerikalnega evangelija vendar le kaj naučili. Pa presneto bi se motil ali pa slabo pozna Novomeščane. Se v času ko je klerikalna tiskarna v Novem mestu, ki liberalcem že celo leto meče v obraz psovke: liberalne barabe itd. in ko je ta tiskarna svoje stavce izprla, še o tem času celo največji naprednjaki kar vsiljujejo svoj denar temu klerikalnemu podjetju. Novomeški Citalničarji niso znali za nobeno drugo tiskarno na svetu in so svoja vabila na Silvestrov večer pustili tiskati v tej klerikalni tiskarni. Človek ne ve, kako je vse to mogoče, ko vidi tako nedoslednost. Je že res, da v Novem mestu razen klerikalne tiskarne ni nobene druge. To so Novomeščani, oziroma tudi napredni Ljubljancani sami krivi. Prvotni lastnik tiskarne g. Krajec jim je dal tiskarno na ponudbo, pa ne da bi jo bili okupirali. Ampak vsaj je dan na dan najmanj po 10 Novomeščanov v Ljubljani, ali bi se take stvari ne naročile lahko v katerisibodi naprednih tiskarn? Pa kaj čemo. Zadnjič so kleriki.

Novo leto se ni začelo vedno s 1. januarjem. V srednjem veku se je začelo leta z božičem dne 25. decembra. Nemški cesarji so vedno stavili ta dan kot začetek leta. V Franciji so do l. 1556. začeli leto s velikim nočjo. V Angliji je bil do leta 1752. dan 26. marca prvi dan leta. Pri Kopitih se še danes začnejo novo leto 1. avgusta, pri sirijjskih kristjanah pa 1. septembra. Nestorijani in Jakobiti začnejo leto 1. oktobra. Na Kitajskem pada novo leto na mladi mesec med 20. jan. do 28. febr.

Trgovci, sovražniki našega jezika! Naše gospodarstvo je na nizki stopnji, industrija večinoma v tujih rokah, a trgovino tlačijo že v začetku velike napake — zla... Mi dalemo zaslužek, namesto našim ljudem, tujcem, našim gospodarskim in narodnim nasprotnikom. Mi naravnost nemočemo, da naša trgovska mladina zasluži svoj kruh in da se v tužini v največji meri izobrazijo, ter vrnivši se

v domovino z bogatim strokovnim znanjem dela z vsemi silami za procvit naše trgovine. Mi se navdušujemo za gospodarsko neodvisnost, delamo ravno nasprotno. Da, naši trgovci, obrtniki in vsi oni, ki so žali bog prisljeni naročati blago od tujcev, ti si s tuji dopisujejo v njihovem jeziku in odvzemajo na ta način kruh stotin naših ljudi. Zakaj ne bi naši trgovci, ki s kupovanjem blaga pri tujcih koristijo samo njim samim, imeli pravice, zahtevati, da se z njimi dopisuje in vodi račune samo v njihovem narodnem jeziku. Poglejmo druge narode, pogledimo Čehe! Pozivljamo vse, od bančnih podjetij do zadnjega odjemalca, da si v lastno korist, v korist svojih sinov in svojega naroda, dopisujejo s tujcem, naj bo tovarnar, trgovec, obrtnik ali bankir. Jedin v svojem narodnem jeziku iz zahtevajo odgovore, račune in vsako najmanjšo stvar izključno v slovenskem jeziku. Dosedaj se je prosilo, da se spoštuje naš jezik tudi v trgovini, a to, na žalost brez uspeha. Od sedaj najodločneje zahtevamo, da se da našemu jeziku tudi v trgovini dostojno mesto, drugače bomo prisiljeni objaviti imena onih slabih, ki nimajo toliko samozvesti in narodnega ponosa, da bi s tuji dopisovali v narodnem jeziku, in narod jim bo prisodil zaslužno kazeno: da se povsod izogiblje njih in njihovih podjetij ker kdor od naroda živi, ga mora tudi spoštovati. — Jugoslavija« društvo jugoslovanskih slušteljev trgovskih ved na Dunaju.

Družbi sv. Cirila in Metoda je poslala tovarna za stearinske in glicerinske sveče ter toaletno milo v Kraljevem Gradcu na Češkem 300 K. od izkupička leta 1913 prodanih svojih izdelkov. Tvrdba A. E. Skaberne v Ljubljani prodaja družbi v korist platno. Od izkupička za l. 1913 je izročila C. M. družbi K 200. Priporočamo prav iskreno omenjeni tvrdki in blago, ki donša lepe vsote našim narodni obrambi in prosveti. — Ga Leopoldina Gaberščekova v Tolminu je poslala 18 K 50 v. G. župan Anton Zucchiati v Medani je nabral na banketu ob priliki blagoslovljenja nove šole v Medani dne 28. 12. 1913. za »Narodno šolo« v Krmini (družbe sv. Cirila in Metoda) K 12 K 20 v. Gospa Jagodičeva, gostilničarka na Zgoš pri Begunjah je darovala K 10, gđa. Erna Oman, učiteljica v Begunjah na Gorenjskem K 2.

Pet oseb utonilo. Na Angleškem so zgradili nov čoln za podmorske mine, namenjen za Rusijo. Čoln je na vožnji proti Rusiji nasedel. Moštvo, šest Angležev in en ruski oficir, je šlo na rešilni čoln, ki se je pa prevrnil. Kapitan in štirje mornarji so utonili, en mornar in ruski oficir sta se rešila. Štiri trupla je voda splavila na že na suho.

Rodbinska drama. V Klosterneburgu se je odigrala strašna rodbinska drama. 67letno Antonijo Wiedler so našli mrtvo. Ko so preiskali truplo, so spoznali, da je imela prebito črepijo. Njen mož je izjavil, da je imel s sinom, ko sta se ponoči vrnila domov, prepir, v katerega se je vmešala tudi žena. Tedaj jo je sin s pestjo udaril po glavi, tako, da se je zgrudila. Sin pa trdi, da jo je oče tako udaril. Zaprti so oba.

Goljuf brez nog. Po Moravski Ostravi je pohajkoval že dalje časa brez nogi J. Charvat. Ta namreč nima lastnih nog, ima samo lesene noge, toda tudi na teh zna lepo hoditi s pomočjo bergelj. Breznogi mož se živi od goljufije. V poslednjem času je n. pr. razglasil o sebi, da je

JOS. CIPERLE:

Slovenci.

(Kulturna slika.)

Delo pri graščaku se je imenovalo tlaka. Ta je delala našemu kmetu vedno hudo škodo ne samo v gmotnem, ampak tudi v moralnem oziru. — »Hudo škodo« — piše Apil — »je delala tlaka kmetu: zamudil je lastno delo, zamudil lepo ugodno vreme za oranje svojih njiv, za setev in žetev, za košnjo in pletev — in vendar ni imel gospod število svojih tlačanov primernegega dobička, kajti tlačan je delal prav po tlačanski; privadil se je malomarnosti in lenobi, ter postal zanikarn naposled tudi za lastna opravila; gospodarski grehi so se grmadili in zavirali prospeh umnega gospodarstva tudi v poznejših ugodnejših časih.

Neugodne so pa bile tudi moralne posledice: tlačan je moral rano se naučiti klanjati se gospodu in morebiti še bolj njegovim uradnikom doli do »šlibarja« in »valpta«. — »Vaša gnada« je občeznana cvetka servilizma, morečega prirojeni moški ponos našemu kmetu, osobito tam, kjer je dežela blagoslovljena z graščinami. Stajerski slovenski podložnik je vsak odgovor na gospodovo vprašanje začel z besedami: »Za-

hvalim se za vprašanje.« Pred graškim uradniki je imel velik strah, saj so bili med njimi čudaci, kakor oni oskrbniki, ki se je bahal: »Jaz sem četrti božja oseba na zemlji«...

Sam Nemec dr. Puff je priznal, da so bili večinoma tuji graščaki, oskrbniki itd. gospodje Slovincem, in to nam pojasnjuje, da najdemo čisto hlapčevsko ponižnost na eni, in nezaupljivo nizkost na drugi strani v občeavanju s tuji v nekaterih krajih. Prav ima Urba s, ki iz teh razmer tolmači prav tiste pege slovenskega značaja, ki nam jih tako radi očitajo nasprotniki: nezaupljivost, zanikrnost, zametovanje svojega narodnega in moškega ponosa, sirovost in neodkritosrčnost. Koliko pa velja vzgojitelj, ki je tako spahič značaj gojenčev? Ponos, samozavest in samospoštovanje so viri vseh kreposti; kdor hoče častiti druge, mora začeti sam pri sebi, kdor hoče kaj dovršiti, mora biti zmogel postrtnovalnosti in moških činov, mora zapati sebi in svojim silam. Pasja ponižnost in laguneja potrpežljivost sta hlapčevski kreposti lik širok hrbet in debela koža. Kar pa velja o področjih, tisto velja tudi o narodih.

Naš kmet je moral daleč mesto ostalih stanov, dajati sinove v vojak. Tam jih je bilo mnogo ubitih. Pa tudi tisti, ki so se srečno vrnili domu, bili so večinoma »izgubljeni

sinovi« za narod svoj v gospodarskem in moralnem oziru.

Demoralizovali so naš narod pa tudi visoki davki. V Avstriji so plačevali leta 1839. zemljišnega davka 54 milijonov goldinarjev, dočim so znašali vsi ostali davki skupaj samo 106 milijonov. Take in enake krivice sekale so krvave rane ljudski morali. — In slednjič je manjkalo ljudem vseh sredstev za njegovo po- blaženje: manjkalo mu je dobrih knjiž in dobrih šol.

7.

Pravice graščakov.

Poleg vsega tega pa je imel graščak po Slovincem še mnogo drugih pravic, katere so bile potrjene z odloki v letih 1276 in 1338 z besedami: »Nullus impediatur, ut cum suis vasallis et subditis faciant, quod viderint.« (Noben jih ne sme ovirati, da postopajo s svojimi podložniki, kakor se jim zdi.) Noben podložnik ni smel zapustiti svojega bivališča, kar prikljen je bil takorekoč na trdo domačo grudo, nihče ni smel sprejeti pod svojo streho ubeglega podložnika. Bilo je pa vendar nekaj kmetov, ki so imeli posebne pravice. Bili so to takozvani svobodnjaki (Freisass po nemško) in kot taki niso bili nikomur podložni, kakor najvišjemu deželnemu gospodu.

Ni jim bilo treba ne dajati desetine, ne delati tlake. Tudi je bil prost vojaščine tisti, ki je pribežal na vrt ali v hišo takega gospodarja, kadar so lovili mladeniča za vojaščino. Tako predpravico n. pr. sta imela prav blizu Ljubljane posestnika Žerovnik v Gabrju štev. 12 in Marin v Kozarjih dobrovske župnije. Take pravice so imela pa tudi še mesta v srednjem veku. Imela so namreč mnogo interesa na tem, podpirati množenje svojega prebivalstva. In res, srednjeveška mesta so bila posebno vabljiva zavetišča za one kmečke prebivalce, katerim ni bilo mogoče živeti pod jarmom graščakov.

Graščak je imel dalje tudi pravico, da je smel odstopiti svoje podložnike komu drugemu, celo prodati jih je smel. Celu poročali so nekaj časa graščaki svoje kmete, kar jim je papež slednjič strogo prepovedal. Verjetno je tudi, da so nekateri graščaki kmete celo vpregali, da so jim orali, iz gozdov hlode vlačili itd.

Tudi pravosodje je bilo po Slovincem popolnoma v rokah graščakov, izvzeta so bila le velika zločinstva ali kakor so jim rekli takrat »malefirsachen«. Ta so sodila takozvana krvava sodišča ali kakor so jih imenovali največ »krvave rinte«. Se danes imenuje narod deželno sodnijo v Ljubljani »krvavo rinto«. Ta

sodna pravica graščakov je bila osnovana na uredbi cesarja Rudolfa iz leta 1276: »Nullus impediatur, ut cum suis vasallis et subditis faciant, quod viderint«, in na odločbi nadvojvode Albrehta iz leta 1338, ki slove: »Es soll jeder seinen Bauern Recht tun, ausser wenn es an den Tod geht.« Pritožbe so šle na vicedoma v glavno mesto ali pa na deželnega glavarja. — »Nucule pa niso nič, kakor so ljudje rekli. In ta rek je, za bičaval še v 19. stoletju neki deželni sodnik v Ljubljani obsojencem rekoč: »Čez ta urtel vam stoji priteženga v Gradec, nuculo vam pa ne bo nič!«

To sodno pravico so pa izvrševali ti graščaki jako kruto. V vsakem gradu je bila kmetom jako dobro znana klop iz trdega lesa, na katero so pokladali prav pridno trupelca naših očakov ter iztepali vse pregreške iz njih. Morda nikjer se ni pretepalo toliko kakor po Slovincem. Izteple se pač niso pregrehe, a vtepla se je Slovincem pohlevnost. Poleg te klopi je bila znana tudi »graška luknja«, to je ječa. V resnici prave luknje so bile to, še psom bi ne bile ugajale. Še danes jih ni pozabil narod, še danes pravi o onem, ki mora v zapor: »V luknjo je šel.«

postal dedič treh hiš in da ima 60 (tisoč) kron denarja. Ljudem, katerim je pripovedoval o svoji sreči, je kazal tozadevne listine, ki so imele sodne pečate. Bogastvo je podedoval, kakor je kujon pravil, po svojem očetu, s katerim je živel dosedaj v sovraštvu. Breznogi mož se je na to seznanil z lepo deklico, ki je sklenila, da vzame Charvata za moža z ozirom na njegovo bogastvo, o katerem ji je toliko pripovedoval. Deklica, služkinja, je s prihranjenimi denarjem najela stanovanje, kupila hišno opravo in je vzdrževala sebe in svojega ljubimca v nadi, da ji bo vse to tisočkrat poplačano, ko bo Charvat dobil onih 60.000 K. Charvat se je imel prav dobro. Jedel je pošteno, pil in užival ljubezen bodoče neveste. Na račun bodočega bogastva si je izposodil od zlatih ljudi tuintam kak petak. Policija pa je napravila temu krasnemu življenju konec. Dognala je namreč, ko je bil Charvat v osemnajstmesečni ječi radi goljufije, da si je dal napraviti »dedično listino« in še druge papirje, ki jih je potem preskrbel s sodnimi pečati. S temi listinami je ogoljufal služkinjo in druge zaupljive ljudi. Policija je sleparskega ženina aretirala in ga izročila moravsko - ostravskemu sodišču.

Oče zmrazil z dvema otrokoma. Pred Svetim večerom se je napotil strugar Albert König iz Vypřtova na Češkem peš v neko oddaljeno vas po opravkih. S seboj je vzel svoja dva mlada dečka. Ko so se vračali domov, sta bila fantiča od večurne poti tako utrujena, da nista mogla naprej. Oče se je torej ustavil, da bi si malo oddahnil. Toda to je bilo za vse tri usodno. Neki voznik, ki se je pozneje pripeljal po isti poti, je zagledal na cesti v snegu skupno ljudi. Hitro je skočil z voza in jim je hitel na pomoč. Toda ta pomoč je bila že prepozna. Oba fantiča sta že zmrazil. Kočijaža se je sicer posrečilo, da je očeta oživil in posadil na voz, toda med potjo v bolnišnico je tudi oče umrl.

Nov škandal v Čenstohavi. Iz Čenstohave poročajo, da so v ondodnem samostanu dognali, da manjka do dva milijona dragocenosti. V knjižari so konstatirali mnogo izdanih postavk. Dvesto menihov je vsled te škandalne afere kompromitiranih. Zdi se, da je bil prior, ki je bil zapleten že v Macochovo afero, klovodja.

Razne zanimivosti

*** Zopet žrtev Roentgenovih žarkov.** Zdravnik dr. Barker iz New Yorka je postal žrtev svojega zanimanja, ko je proučeval s poskusi Roentgenove žarke. Umrl je vsled poslednje opetkin, katere je dobil pri eksperimentiranju. Dr. Barker je že osmi zdravnik, kolikor je dosedaj znano, ki je postal žrtev.

*** Tatinske podgane.** Mlada dama, ki je bivala pri neki rodbini v Rimu na daljšem posetu, je pogrešila nekega dne svoj zaročni prstan. Dejala je, da ga je položila zvečer na nizko nočno omarico, ki je stala ob vnožju njene postelje; ko pa ga je hotela zjutraj natakati, ga ni bilo več. Sum je padel na služinčad, toda izvedeli niso ničesar. Minilo je skoraj leto dni, ko najde kuharica v jedilni shrambi mrtvo podgano, ki je imela okrog vratu zgubljeni prstan. Oklepaj je pa vrat tako trdo, da ni preostajalo drugega, kakor odbiti podgani glavo, da so mogli sneti dragoceni obroč. Edina mogoča razlaga tega čudnega slučaja je, da so podgane zvekle prstan z nočne omarice ter ga odnesle v svojo luknjo, kjer je v takni ena najmlajši glava vanj, pa je ni mogla več izdreti. Zanimiv je tudi sledeči slučaj, v katerem vsaj ni padel sum tatvine na nedolžnega človeka: Anglež je potoval pred par meseci po inozemstvu; tako se mu je pripetilo nekoč, da je moral nočevati v španjolski vaški gostilni. Uredili so mu dve sobi, da bi se počutil kolikor mogoče domačega. Edina dragocenost, ki jo je imel takrat pri sebi, je bila demantna kravatna igla, ki ga je stala svojih tisoč dolarov; položil jo je zvečer na mizo. Drugo jutro je bila izgubljena igla brez sledu, in vse iskanje je bilo brez uspeha. Potnik je sklenil zamolčati svojo izgubo in biti sam svoj detektiv. Ko je ležal drugo noč v svoji postelji in premišljal o izgubi, so skale po tleh podgane; prišlo mu je na um, ali niso morda one odnesle iglo. Vstal je, odrezal kos sveče in navezal vosek na dolgo nit; nato ga je položil na tla, nadejaje se, da zvečje podgane to vabo v svoje gnezdo, on pa dobi tako priliko prepričati se, ali so ukradle njegovo iglo ali ne. Kdaj se je prebudil ni bilo sveče nikjer, odvita nit pa je vodila v sosednjo sobo; tam se je našlo za omaro podgane gnezdo, in med mnogimi rečmi, ki so jih bile podgane zavlekle vanj, je bila tudi igla, katere je izginila tako zagonetno.

*** Najstarejša žena na svetu.** Najstarejša žena na svetu je Baba Vsilka. Rodila se je leta 1784. v vasi Pavelsko v Bolgariji. Žena je delala do svojega 100 leta vedna na polju. Sedaj pa živi v penziji, kateri ji dajejo njeni vnuki in pravnuki, katerih je nad sto. Njen najstarejši sin je star že 90 let in je še vedno čvrst ter dela na polju in je še vedno čvrst 129 let.

*** »Prsni teden«.** Sedemdnalni teden, ki ga zdaj edinega poznajo kulturni narodi, je bil najprej v rabi pri starih Babiloncih, izvir mu je oboževanje planetov (zvezd premičnic), zato so bili tudi dnevi tedna posvečeni sedmorici takrat znanih planetov, h katerim so pristevali tudi še solnce in mesec: dan Solca, dan Lune, Marta, Merkurja, Jupitra, Venera in Saturna. Od Babiloncev so dobili to razdelbo časa stari Hebrejci, dočim so imeli Grki desetdnevni Rimljani pa osemdnevni teden (Franci govorijo še danes »pred osmimi dnevi«, namreč pred tednom dni.) Ko se je razširilo krščanstvo, se je vdomačil sedemdnalni teden tudi med evropskimi narodi. Nekateri azijski narodi pa so obdržali dokaj dolgo petdnevni, takozvani »prstni teden«, tako n. pr. stari Perzi — in Skandinavci. Imeli pa so tudi domačini na Javi in zamorska plemena na Novi Guineji. Stari Mehikanci so imeli poleg dvajsetdnevnice istotako petdnevni teden. Prvotni teden Kitajcev in Egipčanov je bil desetdnevni teden tudi »prstni teden«, ako štejemo obe dve roki. Zdi se torej, da je bil ta sistem najstarejša razdelba časa, predhodnic sedemdnalnega tedna. Najkrajši teden, ki šteje le štiri dni, so našli pri nekaterih zamorskih plemenih v porečju Kongo. Nastal je v zvezi z ondodnim trgovstvom, ker se vrši v tistih krajih vsake štiri dni semenj.

*** O našem tovarišu Martu.** Na Martu, nam najbližnji planetu je odkritih mnogo zanimivih dejstev! Tako bele pege okrog tečajev, ki naraščajo in se krčijo v razmerju z letnim časom itd. Ravno zdaj je ta zvezda premičnica zopet predmet vnetih izsledovanj učenjakov-zvezdoznancev. Po ameriških in italijanskih odkritjih je zdaj popolnoma rešena narava znanih Martovih kanalov. Prej so trdili nekateri prav fantastično, da so to pravi kanali, izkopani po Martovih prebivalcih; zdaj pa se ve, da so to nepravilne tvorbe, morda celo kontinentalnega značaja, ki se dajo prav dobro razložiti z najnovejšimi ogromnimi daljnogledi na leče (reflektorji) in teleskopi na zrcalo (reflektorji). — Zvezdoznanci so tudi dolgo let natančno merili tedne pasove, pojavljajoče se na severnem in južnem Martovem tečaju. Ta sneg in led izginijo ne redko kedaj popolnoma s tečaja, na katerem je ravno takrat poletje, tako da so ekspedicije na severni in južni tečaj za Martovce mnogo lažje kakor za nas zemljane. Ti ledeni in snežni pasovi so nam omogočili zasledovati točno nagibanje Marta proti njegovi poti, od česar zavisi kakor znano letni čas. Dognalo se je, da se nagiblje Martova os do malega povsem enako kakor os naše zemlje proti svoji ekliptiki, t. j. za 23½ stopinje. Zato se morajo menjavati tudi letni časi na Martu istotako kakor na naši zemlji. Razlika je samo ta, da traja Martova pot okoli solca dvakrat tako dolgo kakor pot naše zemlje, zato so tudi posamezni letni časi na Martu dvakrat daljši.

*** Stekli volkovi v Galičiji.** Iz Lvova se poroča: V galiških karpatskih pokrajinah so se pojavile velike črede volkov, ki napravljajo med živino veliko škodo; nahuje pa je, se zdi, da so volkovi stekli. Tamošnjemu prebivalstvu, ki je na volkove dokaj navajeno, se je čudno zdelo, da se volkovi, čeprav so bili že večkrat prenošeni, vedno iznova vračajo v bližino selišč ter napadajo ljudi in živali, dasi jim v pogorju ne manjka hrane. Ko so nato pri Olinianju ubili volkuljo, so jo zdravniško preiskali in dognali, da je stekla. Volkulja je bila obgrizla 15 govedov; na 7 ogrizenih voljih se je te dni pokazala steklina ter so jih morali ustreliti. Kasneje je na ta način končalo še več drugih govedov. Sedaj je zaplenila oblast še 87 govedov in je postavila pod živinozdravniško nadzorstvo. Ker je opravičen sum, da je med volkovi še več steklih živali, je okrajno glavarstvo v Dolini odredilo obširne odredbe za lov na volkove in se najbrže pritegne tudi vojaštvo.

*** Plača poslanikov.** O tem poroča neki angleški list in navaja: Najbolje plača svoje poslanike Amerika, in sicer ima najvišjo plačo njen poslanik v Londonu, to je 840.000 kron letno. Vrh tega pa ameriška vlada

svoje poslanike vedno izbira izmed bogatih ljudi, ki imajo svoj zunanji nastop tudi dovolj zasebnih sredstev na razpolago. Za ameriškim poslanikom v Londonu pride takoj avstro - ogrski poslanik istotam in pa angleški v Parizu, ki imata vsak po 216.000 K na leto. Angleška poslanika v Berlinu in na Dunaju dobivata samo po 192.000 K, dasi sta ti dve mesti dokaj dražji nego Pariz. Ravno toliko dobivata francoska poslanika v Londonu in Peterburgu. Rusija vse svoje poslanike enako plačuje in sicer dobi vsak po 190.000 kron na leto; izjemo dela samo ruski poslanik v Rimu, ki dobiva samo 153.600 K na leto. Zelo slabo plačuje ta svoje poslanike Španija in Italija. Prav dobro pa Japonsko in Turčija. — Poslaniki so višji drž. politični uradniki, k v tujih mestih zastopajo svojo vlado.

Vodiški grb.

Ljubljana.

— Klerikalci in razpust »Slov. klub«. Ko je poteklo že več dni, odkar se je klerikalcem prvič očitilo, da so oni provzročili razpust »Slov. klub«, se je oglasil »Slovenec«, da zavrne to očitjanje. Sumljivo je že to večdnevno molčanje, pa tudi ko bi on takoj izjavil, da klerikalci niso ničesar storili, govorijo dejstva preočitno proti klerikalcem. »Slovenec« je vendar sam izdal klerikalce, ko je priobčil drugo motivacijo razpusta, kot jo je navedla vlada. Vlada je namreč navedla kot vzrok nekeke dozdevne nedopustne zveze, ki jih je imel »Slov. klub« s srbskimi uradi, »Slovenec« je pa objavil, da je bil klub zato razpuščen, ker se je vlada bala, da bi priporočal na Srbskem samo naprednjake, ne pa tudi klerikalce in Nemce. Izmisli si tega »Slovenec« ni mogel, on je to napisal zato, ker je bil gotovo pravi vzrok in ker so klerikalci s tem intervenirali pri vladi. Vlada, seveda, ni hotela kar tako, tebi nič, meni nič, kluba razpuštili in je naročila ona sama, ali pa klerikalci — to je takointako postranska stvar — znani denuncijanski dopis v »Suftenblatu«, graškem glasilu ljubljanske policije (ljubljansko glasilu je »Slovenec«), potem je pa hitro klub razpuštila. Seveda »Slovenec« brani klerikalce, ker njihovo delanje je nova šufarja, ampak verjeti mu bodo samo oni, ki so verjeli tudi v vodiške čudeže.

— Brez temperamenta ali brez razumevanja? Prijatelji našega lista nam je poslal sledečo filipiko, ki jo priobčujemo doslovno: Gospod urednik, ali se tudi kaj zanimate za gledališko publiko? Zdi se mi, da je ta naša publika silno zanimiva, ker je res originalna ter bi enako zaman iskali po svetu. Tako vodene krvi in tako ledenega temperamenta namreč nima nobena druga publika, kakor slovenska. Čemu se hodijo ti ljudje za drag denar le dolgočasit v gledališče? Zakaj ne gredo rajši s kurami spat. Mar bi doma domino igrali, kakor da zahajajo k predstavam disustirast pevce in vse one, ki imajo še normalno vročo kri, dovezetno dušo in za umetnost navdušeno srce! Bil sem pri »Aidi« in moram reči, da je bila predstava krasna. Gospa Horvatova je bila kot pevka in igralka naravnost na višku umetnosti, gđ. Koroševa me ni še nikdar toli zadovoljila kot s svojo impozantno, strastno Aido, gosp. Jastrzebsky se je po prvem aktu izbornu razpel in razigral, a zborovski prizori so bili dovršeni, mogočni. Kakor so peli solisti, zbori in orkester veliki in težki finale II. del., to je bilo že velemestno! In vendar se ni ganila roka! Zastrupili in zastrašili so celo mladino, da se zdaj po vsej naši publikli razliva moreč dolčas in topa puščoba. Čemu se tej publikli sploh še kaj prirelo, ko ne zasluži niti kinematografa! Naj se gledališče zapre za par let, da izgine današnja apatičnost in snobovska blaziranost malomestne duševne in srčne impotence! Za to publiko je k

večjemu še cirkus. Basta. Iv. Ž. — »Carmen« v slov. dež. gledališču. Sinoči je bilo običnost v gledališču naravnost elektrizirano. Ni moglo biti drugače. Ob igri in petju ciganke Carmen (Horvatove) ni mogoče ostati miren. Istotako ne ob prečelnem petju ge. Polakove, katero je običnost sredi igre voharno aplavdiralo. Moške vloge so bile vse izborno igrane in krasno pete. Navdušenje velikansko; gledališče polno.

Trst.

Slovensko gledališče v Trstu. »Obzor« poroča, da je vsled nastopivše krize v slovenskem gledališču odpuščeno s 15. t. m. vse operetno osebje. Natančno poročilo pride.

Hlapčevsko življenje. Če pogledamo v italijanska gledališča, opazimo v njih vse polno Slovencev — naše slovensko gledališče pa hira. — Italijanski kinematografi, katerih je v Trstu ogromno število, so vedno nabito polni; v njih ne najdemo samo Italijane, ampak tudi veliko število Slovencev — to pa zato, ker tržaški Slovenci ne posedujemo niti enega kinematografa. — Italijani uprizarjajo koncerte, da privabijo v svoje lokale čim več gostov. S tem vjamejo tudi slovensko inteligenco na limanice. Kdor tega ne verjame, naj pokuka kak večer v kavarno New-Jork. V poletnem času pa se vrše koncerti tudi v restavraciji »Bosceta«, kjer se nahaja na prostornem vrtu, kadar je napolnjen, kar se zgodi skoraj vedno, če je lepo vreme, tudi do dva tisoč ljudi; med temi se zrcali mnogo slovenskih obrazov. — Slovenski gostilničar bi lahko bolje napredoval, če bi Slovenci ne podpirali tujih gostiln in restavracij. S kavarnami je ravno tako. Pri Sv. Jakobu n. pr. ni nobene slovenske kavarne, čeprav bi lahko lepo procvitala, ker je v tem kraju veliko Slovencev. V popolnoma slovenski vasi, v Šklednju, Slovenci podpirajo italijansko kavarno. — Slovenski brivci životarijo, zakaj mnogo je Slovencev, ki jih ne marajo podpirati, temveč se rajše hodijo brit k Italijanom — kakor da bi le ti boljše brili in strigli! Tako je s čevljarstvo, krojaštvom in vsako drugo obrtjo. Izvzeti ne smemo trgovine. Tudi pri trgovini se dogajajo narodni grehi; nekatere povzročajo slovenski trgovci sami, druge pa narodni grehi, ki jih slovenski trgovci čestokrat povzročajo, so ti, da oni ne razumejo popolnoma gesla »Svoji k svojim«, marveč ga znajo tudi izrabljati. V imenu narodnosti pa bi se nikogar ne smelo izrabljati! Marsikateri Slovenec pravi, da bi rad zahajal kupovat k slovenskemu trgovcu in da tega zato ne stori, ker da prodaja slovenski trgovec dražje, nego italijanski. »Reven slovenski delavec sem« — pravi — »in gledati moram na vsak vinar; če je Italijan le za en vinar cenejši, pa grem k njemu kupovat.« To bi morali slovenski trgovci vsekakor upoštevati. Ne rečemo, da so vsi taki, toda marsikateri je med njimi, ki ga lahko podvržemo obtožbi, da narod naravnost odbija od sebe, in sicer zato, ker svoje blago dražje prodaja, kakor pa Italijan. Slovenski trgovci naj bi na to pazili, da bi Slovenci ne imeli nobenega vzroka, se izogibati njihovih trgovin. Na drugi strani pa leži krivda na mlačnem slovenskem ljudstvu, ki zahaja rajše v italijanske trgovine, in če je blago v slovenskih trgovinah tudi ravno tako drago, ali pa še cenejše. Torej vkljub temu zahajajo taki mlačneži rajše k Italijanom, oziroma, njim je vseeno, ali gredo sem, ali tja. Taki ljudje so brezbržni. Taki ljudje nimajo v sebi niti trohice narodnega ponosa. Zato pa tudi ne napredujemo tako, kakor bi sicer. Ne moremo umeti, kako da je to mogoče, da Slovenec še do današnjega časa ni spoznal, da se porabi vsak slovenski krajcar, ki gre v drugi tabor, za nahujske protislovenske namene. Slovenci smo itak tako ubogi — naše narodno gospodarstvo peša — in pri tem naj še podpiramo tužce! Kdor to dela, ta koplje Slovenstvu grob. Slovenci se nahajamo v takem položaju, da bi morali vsak krajcar desetkrat preobrniti in temeljito preudariti, kam ga oddamo. — Popravimo krivice, ki smo jih delali do danes! Kar nam manjka, a la kinematograf, kavarne s koncerti (a la New-Jork), pa ustvarimo! To liko podjetnega duha bo pač še v nas, da bomo to izvršili. Tako pa, kakor je sedaj, ne sme iti več dolgo naprej. Ker tako življenje, kakršno nadaljujemo zdaj, je hlapčevsko življenje. Druge podpiramo, sami pa umiramo! Kdaj se bomo snametovali? Kdaj bo napočil dan svetlobe? Mislimo, da se to zgodi najprej v tem slučaju, če opazujemo tujerodce in jih posnemamo. Kati Italijanom nikoli ne pade v glavo, da bi podpirali tiste, katere smatrajo za svoje sovražnike. Podpi-

rajo le sami sebe, svoje narodno gospodarstvo množijo, napram nam pa vodijo boj do skrajnosti. Tudi mi se moramo podpirati med seboj, eden drugemu moramo pomagati — napram onim pa, ki nas smrtno sovražijo, napram tem brezsrčnežem pa moramo delati isto, kar oni proti nam. Do danes smo se sicer bojevali napram tujcem, a ne vsi in tudi ne na vsej črti. Čudno namreč izgleda, če na shodih in drugje kričimo in se jezimo na Italijane, a jih drugače podpiramo v trgovini, obrti itd. Znaprejš mora biti drugače! Proč s hlapčevstvom!

Najnovejša telefonska in brzojavna poročila.

MEDNARODNA NAPETOST.

Rim, 4. januarja. »Popolo Romano« poroča, da nota grške vlade, v kateri grška vlada naznanja, da ne bo zapustila preje Epira, dokler ne bo rešeno vprašanje Egejskih otokov, še ni dospela v Rim. (Velesile so namreč pozvale Grško, da zapusti Epir do konca januarja.)

PRED VOJNIMI DOGODKI V EPIRU.

Solun, 4. januarja. V Epiru bo kmalu prišlo do krvavih bojov, ker Grki imajo tam več kakor 60.000 vojakov. Guverner Epira bo demisioniral in se postavil na čelo prostovoljcev.

SREČNO NOVO LETO STA SI VOŠČILA.

Dunaj, 4. januarja. Ob novem letu sta si voščila Berchtold, avstro-ogrski zunanji minister, ter Ismail Kemal-bey, predsednik albanske vlade, srečno novo leto.

NEVARNE KOLOBOCIJE V ALBANII.

Pariz, 4. januarja. »Temps« pri naša poročilo iz Valone: Bivši turški vojni minister Izet-paša se je postavil na čelo eksp. zbora, ki se bliža Valoni, da se polasti vlade v Albaniji. Ladje z orožjem in municijo so že na poti, da se izkrcajo. Esad-paša je v zvezi z Izet-pašo. Vsled tega se je moralo potovanje princa Wieda v Albanijo — prekiniti.

GRŠKA KUPUJE VOJNE LADJE NA FRANCOSKEM.

Berlin, 4. januarja. »Lokalanzeiger« poroča, da Grška kupuje drednote na Francoskem. Venizelos odide v tej zadevi v Pariz.

RUSIJA IN ŠVEDSKO.

Štokholm, 4. januarja. Med Švedskim in Rusijo je prišlo do diplomatskega spora. V zadnjem času je namreč Rusija v Baltičkem morju in na finskih obalah napravila več utrd in je utrdila tudi manjše otoke. Švedska je proti temu protestirala in se obrnila na velesile, da intervenirajo. Na Švedskem je nastalo veliko gibanje, ki zahteva, da se vojaška moč dežele zviša. Za zvišanje vojaške moči agitirajo soc. demokrati in kmeti sami. Za povečano vojaško moč je govoril tudi Sven Hedin.

ANGLEŠKI LIBERALCI PROTI POVEČANJU MORNARICE.

London, 4. januarja. Liberalni poslanci so zavzeli ostro stališče proti mornaričnemu programu. Med poslanci je nabrano čez 100 podpisov proti povečanju mornarice.

Odgovorni urednik Radivoj Korene
Last in tisk »Učiteljske Tiskarne«

Mali oglasi.

Beseda 5 vinarjev. Najmanjši znesek 50 vinarjev. Pismenim vprašanjem je priložilo znanke 20 vinarjev. — Pri malih oglašitvah ni nič popusta in se plačujejo vnaprej; zunanji inserenti v znanke. Zaključek malih oglasov ob 6. uri zvečer.

Izvrstno vino »Samotok«, 1,92 v., sod 6 l z povzjetjem K 740, »Bogatina« 1 K 1.12, dostava brezplačna. M. Žerjav, Ljubljana, Strelška ulica 32. 1270-3

Češki premog v kosih, češki briketi znamke »K. K.« neprekosljivi, češki koksbricketi, šlezjski oljnati koks, šlezjski pečen koks, šlezjski Paulus - briketi, vlek vsega kurila, v najkratejši zimi takoj polni vspeh. Cene brez konkurence, priporočena prodajna pisarna J. Paulin v Ljubljani, Nova ulica 3. 1380-3

Iščem stanovanje z dvema sobama za februar. Ponudbe na »Prvo anončno pisarno«. 1381-3

Kino-ideal. Od danes dne 5. do četrta dne 8. januarja 1914.

„Vladarica Nila“

po izreku strokovnjakov največje umetniško delo kinematografije, ki se je dosedaj videlo 15.000 sodelujočih, 5 delov, 2 uri predvajanja. Predstave ob 3., 5., 7., 9., v nedeljo ob 10^h. Mladini dostopno. Zvišane cene. Pred tem „V zastopstvu“, veselo-igra, dva dela.

Spominjajte se
dijaškega društva
„Domovina“!

Tržne cene v Ljubljani.

Tedensko poročilo od 7. nov. do 14. nov.

	Cene v kronah	
	od	do
1 kg goved. mesa I. vrste	1.60	1.80
1 kg goved. mesa II. vrste	1.40	1.60
1 kg goved. mesa III. vrste	1.20	1.40
1 kg telečjega mesa	1.80	2.00
1 kg prašič. mesa (sveže)	1.60	1.80
1 kg prašič. mesa (prek.)	1.90	2.20
1 kg koštrunovega mesa	1.40	1.50
1 kg masla	2.60	2.80
1 kg masla surovega	3.00	3.20
1 kg masti prašičje	1.80	2.00
1 kg slanine špeha (sveže)	1.60	1.80
1 kg slanine prekajene	1.90	2.10
1 kg sala	1.76	1.94
1 kg čajnega masla	3.30	3.80
1 kg margarinkega masla	2.00	2.20
1 liter mleka	0.10	0.12
1 liter posnetega mleka	0.09	0.11
1 kg sušene sladke kisle	0.90	1.00
1 kg medu	1.40	1.60
1 kg pšenic. moka št. 0	1.00	1.20
100 kg pšenic. moka št. 0	36.30	38.00
100 kg pšenic. moka št. 1	35.80	37.50
100 kg pšenic. moka št. 2	35.00	36.70
100 kg pšenic. moka št. 3	33.90	35.60
100 kg pšenic. moka št. 4	32.80	34.50
100 kg pšenic. moka št. 5	31.80	33.50
100 kg pšenic. moka št. 6	30.70	32.40
100 kg pšenic. moka št. 7	27.00	28.70
100 kg pšenic. moka št. 8	16.00	17.70
100 kg koruzne moka	24.00	25.70
100 kg ajd. moka I. vrste	50.00	51.70
100 kg ajd. moka II. vrste	46.00	47.70
100 kg ržene moka	32.00	33.70
100 kg rži	32.00	33.70
100 kg ječmena	32.00	33.70
100 kg ovs	32.00	33.70
100 kg ajde	24.00	25.70
100 kg prosa belega	28.00	29.70
100 kg navadnega	19.40	21.10
100 kg koruze	14.40	16.10
100 kg krompirja	4.50	5.20
100 kg činkventina	21.00	22.70
100 kg sena	4.50	5.20
100 kg slame	4.00	4.70
100 kg stelje	11.00	12.70
100 kg detelje	7.00	8.70
Cena trdemu lesu za m ³	7.00	8.70
Cena mehkeemu lesu za m ³	1.00	1.20
Praščič na klavnici	1.00	1.20

Pozor! Pozor!

85.000 parov čevljev,

4 pari čevljev K 9—. Zaradi večjega nakupa čevljev najnovejših oblik razpošilja spodaj označena trdka 2 para moških in 2 para ženskih čevljev na zadrgo, rjavih ali črnih s trpežno zbitimi podplati, jako elegantnih, vsi 4 pari samo K 9— po povzetju.

K. Schuhwaren-Export A. Ges. Krakov (Avstr.) Esterag 8—572.

Ako ne ugaja, zamena dovoljena ali denar nazaj. Pri naročilu je navesti velikost v centimetrih ali številka.

Prva delavnica

v Ljubljani za popravila

vseh vrst čevljev

Hitra in trpežna izvršitev po nizki ceni. Prešernova ul. 9 na dvorišču.

Kupujte „Dan“.

„Dan“ je edini slovenski neodvisni politični dnevnik.

„Dan“ je najbolje informiran slov. dnevnik.

„Dan“ je edini slovenski dnevnik, ki izhaja tudi ob nedeljah in praznikih.

„Dan“ je najodločnejši neodvisni jutranji list.

„Dan“ je najcenejši napr. dnevnik; posamezni izvodi po 6 vinarjev, s pošto mesečno le K 1.70.

„Dan“ je razširjen v najširših ljudskih slojih, ker ga vsakdo rad čita in je zato jako uspešno oglaševanje v njem.

„Dan“ prinaša interesantne in znamenite zgodovinske romane.

„Dan“ prinaša znamenite sodobne politične karikature.

„Dan“ je odločen zagovornik vseh zatiranih.

Sirite „Dan“ med ljudstvom.

L. MIKUSCH

Ljubljana, Mestni trg 15

priporoča svojo veliko izber

dežnikov in solnčnikov.

Popravila se izvršujejo točno in solidno.

Dober cen premog vseh vrst

prodaja

Fran Uher, špediter

Ljubljana, Šelenburgova ulica 4.

Koks.

Telefon 266.

Briketi.

„BALKAN“

Trgovska, spedijska in komisijska del. družba

Podružnica: Ljubljana, Dunajska cesta 33 — Telefon št. 100.

(Centrala: TRST)

mednarodna spedijska, spedijske in zavarovalne vsake vrste, prevažanje blaga, skladišča, klet. Prosta skladišča za redni užitni podvrženo blago. Najmodernejše opremljeno podjetje za selitve in prevažanje pohištva v mesta in na vse strani z patentiranimi pohištvenimi vozmi. Shranjevanje pohištva in blaga v suhih posebnih skladiščih. Omotacije itd.

Spedijski urad, generalni zastop in prodaja vozništev: „Dalmatije“ delniške parobrodne družbe v Trstu, brzovozne proge Trst-Benetke in obratno ter Trst-Ancona parobrodne družbe D. Tripcevih & Co, Trst Avstrijskega Lloyd's Cunard-Line za I. in II. razred. Naročila sprejema tudi blagovni oddelek „Jadranske banke“.

Zmerne cene.

Točna postrežba.

KRI, Cvetočja zunanost, zdravje, 50% prihranka na denarju v gospodinjstvu, tudi na mleku, sladkorju dosežejo, dobe vsi ki ne pijejo drugega za zajutrk, južno kakor dr. pl. Trnkóczy-ja **MOČ,** sladni čaj, znamko **Sladin.** Dojenčki, ki se jih vzrudi s **ŽIVCE,** sladinom, zmešanim z nekaj mleka in sladkorja, se občuduje. Ta vzreja stane polovico tega kakor druga otroška redilna sredstva. Bolezen in umrljivost ponehjuje. Sladni čaj ni sladna kava, ki zgubi pri praženju na redilni vrednosti. Pohvalna ponovna naročila prihajajo dan na dan izdelatelju: **Lekarna Trnkóczy v Ljubljani,** ki je dal vzrediti s sladnim čajem svojih osem zdravih otrok. Po pošti najmanj 5. zavojev po 1/4 kg 4 K franko. Zavoj 5 kg po 15 zavojev 10 K franko. 1/4 kg zavoji po 60 vin. povsod, tudi pri trgovcih. Glavna zaloga na Dunaju v lekarnah Trnkóczy: Schönbrunnerstrasse 100, Radetzkyplatz 4, Josefstadtstrasse 25; v Gradecu: Sackstrasse 4.

Koder Slovenci prebivajo, povsod je razširjen

„Slov. Ilustrovani Tednik“.

Vsakdo ga rad čita.

Naročite si ga in pridobite to

mu novih naročnikov!

Nad K 20—

dnevno zaslužka!

Velika trdka ur in draguljev išče

zastopnike.

Ponudbe: F. BUDA, Trst, via Scalinata šte. 1.

Učiteljska tiskarna

: Ljubljana, Frančiškanska ulica št. 6 :

se priporoča slavnemu občinstvu za izvršitev vsakovrstnih tiskovin. Vsled najmodernejše uredbe izvršuje naročila najokusnejše in v najkrajšem času. — V zalogi in razprodaji ima najnovejšo izborne mladinske spise, kakor tudi vse šolske, županijske in druge tiskovine.

Litografija.

Cene najnižje!

Notni stavek.